

▶ Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

FOREIGN AFFAIRS

THE HELLENIC EDITION

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2016

**Ο μύθος περί
εργασιακού κόστους**
Δ. Κυρκιλής, Γ. Μακρής

**Η παρακμή
των διεθνών σπουδών**
Charles King

**Η στρατηγική
κουλτούρα της Ελλάδας**
Δρ Σπ. Πλακούδας

Γιατί οι ΗΠΑ φεύγουν από την Μέση Ανατολή

Βασίλης Κοψαχείλης

**Η Αίγυπτος
υπό αμφισβήτηση**

Michael Wahid Hanna

**Το Ιράκ
σε κομμάτια**

Ali Khedery

FOREIGNAFFAIRS.GR

Η διάσκεψη των Παρισίων για την κλιματική αλλαγή

Στο όριο του ρεαλισμού και της ουτοπίας

Θεόδωρος Κ. Πανάγος

Τα αποτελέσματα της εικοστής πρώτης διεθνούς διάσκεψης για την κλιματική αλλαγή στο Παρίσι, έθεσαν τέλος στην αβεβαιότητα που υπήρχε αναφορικά με την δυνατότητα λήψης μιας ομόφωνης και δεσμευτικής απόφασης πάνω σε μια σημαντική εκκρεμότητα που ακολούθησε την αποτυχία της προηγούμενης διάσκεψης στην Κοπεγχάγη. Τα κράτη-μέλη της Συνθήκης αυτοδεσμεύτηκαν σε μια σειρά από μέτρα που θα λάβουν, προκει-

Ο **ΘΕΟΔΩΡΟΣ Κ. ΠΑΝΑΓΟΣ** είναι δικηγόρος, επισκέπτης καθηγητής του Δικαίου Ενέργειας στο Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος και πρώην αντιπρόεδρος της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας.

μένου να διατηρήσουν την θερμοκρασία του πλανήτη δυο βαθμούς Κελσίου χαμηλότερη από αυτήν που υπήρχε στην αρχή της βιομηχανικής επανάστασης. Ο στόχος, όμως, είναι ιδιαίτερα αισιόδοξος, ενώ διάφορα ζητήματα ανακύπτουν από αυτή την ίδια την Συνθήκη, αναφορικά τόσο με την υποχρεωτικότητά της, όσο και την αποτελεσματικότητά του ελέγχου και της επαλήθευσης των μέτρων.

Η διάσκεψη στο Παρίσι (COP-21, Conference of Parties), η εικοστή πρώτη υπό την αιγίδα του ΟΗΕ για την κλιματική αλλαγή, πέραν του ότι δρομολόγησε σημαντικές εξελίξεις στο συγκεκριμένο ζήτημα, έδωσε και την ευκαιρία να εκφραστούν αντικρουόμενες απόψεις επί των τελικών αποτελεσμάτων της. Έτσι, διεθνείς παρατηρητές, αναλυτές και δημοσιογράφοι την αξιολόγησαν υπό διαφορετικά πρίσματα. Άλλος από πλευράς αποτελεσματικότητας, άλλος από ιδεολογικής άποψης, άλλος από οικονομική θεώρηση κ.ο.κ. Να σημειωθεί ακόμα ότι η παραπάνω διάσκεψη οργανώθηκε και διεξήχθη κάτω κι από την φρικιαστική ανάμνηση της τραγωδίας στο Παρίσι και ήταν μια ευκαιρία για τα 196 κράτη να δηλώσουν με την παρουσία τους, ευθέως ή εμμέσως, την αποδοκιμασία τους στην τρομοκρατία. Άλλο χαρακτηριστικό της ήταν ότι, οι εργασίες της απα-

σχόλησ
ηγέτες τ
λοντικοί
ενδιαφε
παράγον
γνώμη,
των οπο
από την
οι καιρι
βλήματα
σίδα και
στην κατ
τους, υπ
νται σε μ
μεταβολέ
συνέβαλι
άλλα παγ
ασαν την
σκεψης ε
σθηκε αι
Πάντως ε
ηγέτες τω
ντών του
και Ινδία
τερα και
ρεση απο
λύσεων,
σεις μπορ
τόσο δυσ
κάτω από
τητα και
Obama, γ
ριξε στις
βαθμό, μι
δέσμευση
γείας από

ΤΟ ΝΟΜΙΚ
Η COP-
αρχικών τ

σχόλησαν περισσότερο τους ηγέτες των χωρών, τους περιβαλλοντικούς οργανισμούς και τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς παράγοντες, παρά την κοινή γνώμη, ήτοι τους πολίτες, η ζωή των οποίων επηρεάζεται άμεσα από την κλιματική αλλαγή, αφού οι καιρικές καταστροφές, τα προβλήματα στην διατροφική αλυσίδα και οι σημαντικές δυσκολίες στην καθημερινή μετακίνησή τους, υποστηρίζεται ότι οφείλονται σε μεγάλο βαθμό και στις μεταβολές του κλίματος. Σ' αυτό συνέβαλε και το γεγονός ότι, είτε άλλα παγκόσμια γεγονότα επισκίασαν την σπουδαιότητα της διάσκεψης είτε το ζήτημα υποβαθμίσθηκε από τα μέσα ενημέρωσης. Πάντως είναι ενθαρρυντικό ότι ηγέτες των μεγαλύτερων ρυπατών του πλανήτη (ΗΠΑ, Κίνα και Ινδία) απασχολήθηκαν ιδιαίτερα και με επιμονή για την εξεύρεση αποτελεσματικών τελικών λύσεων, όσο αποτελεσματικές λύσεις μπορεί να δοθούν σ' ένα τόσο δυσχερές ζήτημα, κυρίως κάτω από την έντονη κινητικότητα και πίεση του προέδρου Obama, η θητεία του οποίου στήριξε στις ΗΠΑ, σε σημαντικό βαθμό, μια πολιτική για την αποδέσμευση της παραγωγής ενέργειας από τον άνθρακα.

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΘΕΜΕΛΙΟ

Η COP-21 ήλθε ως συνέχεια αρχικών πρωτοβουλιών στο

πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την αντιμετώπιση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής. Το 1992 υπογράφηκε η Συμφωνία-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Framework Climate Change Convention, UNFCCC) που αποτέλεσε το νομικό θεμέλιο για κάθε ανάλογη μεταγενέστερη παγκόσμια συνάντηση και συμφωνία[1]. Στην συνέχεια και σε εφαρμογή του ανωτέρω πλαισίου της UNFCCC, υιοθετήθηκε το 1997 το Πρωτόκολλο του Κιότο, η πιο επιτυχημένη ίσως διεθνής δράση στο ζήτημα της κλιματικής αλλαγής που τέθηκε σε ισχύ παγκοσμίως. Ως γνωστόν, κύρια χαρακτηριστικά του Πρωτοκόλλου ήταν η θέσπιση μηχανισμών για την εμπορία των δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την καθαρή ανάπτυξη και την εκπόνηση κοινών προγραμμάτων που στόχευαν στην βέλτιστη δυνατή εφαρμογή του Πρωτοκόλλου εκ μέρους των συμβαλλομένων κρατών. Το Πρωτόκολλο του Κιότο ήταν η πρώτη αποτελεσματική διεθνής συμφωνία για την μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, βασισμένη σε μηχανισμούς αγοράς. Το παραπάνω Πρωτόκολλο, όμως, ήταν δεσμευτικό μόνο για τις ανεπτυγμένες χώρες, ενώ οι τότε αναπτυσσόμενες δεν δεσμεύθηκαν για την σχετική μείωση[2]. Ακολούθησε η σύνοδος της Κο-

πεγχάγης το 2009 που απέτυχε να επιφέρει τις επιθυμητές συγκλίσεις. Η σύνοδος της Κοπεγχάγης κατέληξε σε μια μη δεσμευτική συμφωνία (την Συμφωνία της Κοπεγχάγης, Copenhagen Accord) με ευχές για περαιτέρω μείωση των εκπομπών ρύπων, χωρίς, όμως, αριθμητικούς στόχους και μηχανισμούς επαλήθευσης, αφού για παράδειγμα η Κίνα και άλλες τότε αναπτυσσόμενες χώρες, δεν δέχθηκαν τελικά την παρακολούθηση των εκπομπών τους.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗΣ

Υπό τις εκτεθείσες συνθήκες, κύριος σκοπός και μέλημα της COP-21 ήταν να υπογραφεί τελικά μια δεσμευτική συμφωνία, με την οποία τα 196 κράτη του ΟΗΕ θα αναλάμβαναν την υποχρέωση να λάβουν τα αναγκαία μέτρα, ώστε να κρατηθεί η θερμοκρασία του πλανήτη τα επόμενα χρόνια κάτω από δυο βαθμούς Κελσίου σε σχέση με την θερμοκρασία που είχε ο πλανήτη κατά την έναρξη της βιομηχανικής εποχής (19ος αιώνας)[3]. Για την επίτευξη του ουσιαστικού αυτού στόχου, τα κράτη μέλη έπρεπε να συμφωνήσουν με ομοφωνία, όχι μόνο ως προς την επίτευξη του στόχου, πράγμα αυτονόητο, αλλά κυρίως για την αποδοχή της θέσπισης και εφαρμογής μηχανισμών επαλήθευσης και συνακόλουθα για τις τυχόν

κυρώσεις που έπρεπε να υποστούν όσα εκ των κρατών δεν θα κατάφερναν να εφαρμόσουν τις υποχρεώσεις της Συνθήκης. Αυτό το τελευταίο, ήταν, κατά την άποψή μας και το βασικό ζητούμενο. Τέλος, ο ανωτέρω σκοπός θα έπρεπε να επιτευχθεί σε συνδυασμό με την βιώσιμη ανάπτυξη και την προσπάθεια εξάλειψης της φτώχειας[4].

Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Πριν και κατά την διάρκεια της διάσκεψης, τα κράτη είχαν χωρισθεί, όπως αναμενόταν, σε κατηγορίες, ανάλογα με τα ειδικότερα συμφέροντά τους και συνακόλουθα με τις δυνατότητες να εφαρμόσουν μια υποχρεωτική συνθήκη. Ουσιαστικά, η όλη κατάσταση αναδείχθηκε σε μια διαφορά μεταξύ αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων κρατών. Οι αναπτυσσόμενες χώρες φέρονταν απρόθυμες να εγκαταλείψουν την «κόκκινη» (ρυπογόνο) παραγωγή ενέργειας που τους πρόσφερε φθηνή πρόσβαση στην ανάπτυξη, ενώ οι ανεπτυγμένες ήταν κατά κανόνα οι πλέον «πειθαρχημένες» για την υπαγωγή τους στην «γαλάζια» (καθαρή ή πράσινη) ενέργεια[5]. Πρόκειται για την τοποθέτηση δυο «ιδεολογιών» ενεργειακής πολιτικής που, όμως, δεν σχετίζονται απολύτως με το δίπολο ανάπτυξη-υπανάπτυξη. Η ιδεολογική εκφορά της «κόκκινης» ή μη, ενεργειακής ανά-

πτυξη
ρηκτι
ανυλί
ικών
μένων
ους Ε
επιθυ
παραγ
υκές,
πηγές
μοκρο
πλειοι
των α
Στην
τύπως
αναπτ
ανταπ
σταση
τότε ή
μερα
Κατ
γκνης
χωρώ
πρώτη
κλπ) γ
γείας,
ιδεολο
υπεισέ
νομικό
λογικέ
αλλά
πύχθη
τους π
διάκρι
ταξύ
τικών)
λεύθερ
υπηρε
υπόθε
βλήμα

πτυξης βρίσκεται και στις συντηρητικές ή φιλελεύθερες πολιτικές αντιλήψεις των επιμέρους πολιτικών δυνάμεων των ανεπτυγμένων χωρών. Για παράδειγμα στις ΗΠΑ, οι Ρεπουμπλικάνοι επιθυμούν σε ποσοστό 80% την παραγωγή ενέργειας από συμβατικές, κατά κανόνα ρυπογόνες, πηγές, σε αντίθεση με τους Δημοκρατικούς που ευνοούν στην πλειοψηφία τους την διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών (ΑΠΕ). Στην συνέχεια, η σημερινή αποτύπωση των ανεπτυγμένων ή αναπτυσσόμενων χωρών δεν ανταποκρίνεται πλέον στην κατάσταση του 1995, αφού χώρες που τότε ήταν αναπτυσσόμενες σήμερα είναι ήδη ανεπτυγμένες.

Κατά συνέπεια, εκτός της ανάγκης των αναπτυσσόμενων χωρών να χρησιμοποιούν φθηνή πρώτη ύλη (άνθρακα, λιγνίτη κλπ) για την παραγωγή ενέργειας, τίθεται πλέον και ζήτημα ιδεολογικής προσέγγισης αφού υπεισέρχονται εκτός από τα οικονομικά συμφέροντα και οι ιδεολογικές αντιλήψεις, αντίστοιχες αλλά αντίθετες εκείνων που αναπτύχθηκαν κατά καιρούς από τους περιβαλλοντιστές. Ωστόσο, η διάκριση και η αντιπαλότητα μεταξύ των «κόκκινων» (συντηρητικών) και των «βένετων» (φιλελεύθερων) δεν προσφέρει καλές υπηρεσίες στην περιβαλλοντική υπόθεση, αφού προκαλεί προβλήματα αναγνώρισης, αποδοχής

και ευαισθητοποίησης, αναφορικά με τις σημαντικές επιπτώσεις που έχει στην ζωή όλων των πολιτών του πλανήτη η επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Αυτό αποτελεί συνέχεια μιας χρόνιας αντίθεσης, κατά την οποία, επί δεκαετίες, η οικολογική και περιβαλλοντική υπόθεση χαρακτηρίστηκε από την κυριαρχία της αριστερής πολιτικής αντίληψης, με αποτέλεσμα να μη υιοθετηθεί από την άλλη πλευρά, λόγω ενεργοποίησης των αντιθέτων πολιτικών αντανακλαστικών. Αποτέλεσμα τούτου ήταν να μην χρησιμοποιηθεί η δύναμη των συντηρητικών πολιτικών δυνάμεων (που προφανώς έχουν περιβαλλοντικές ευαισθησίες), για την διευθέτηση της ισορροπίας των υποχρεώσεων που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή.

Η επόμενη διαπάλη έχει να κάνει με την οικονομική μάχη μεταξύ της κόκκινης και της πράσινης ενέργειας, ως κόκκινης οριζόμενης αυτής που παράγεται από συμβατικές και ρυπογόνες πηγές. Συγκεκριμένα, πίσω από την χρήση της μιας ή της άλλης κατηγορίας τεχνολογιών κρύβεται και μια σειρά από οικονομικά συμφέροντα. Τα τελευταία, σε μια ανοικτή οικονομία δεν συνιστούν πρόβλημα καθαυτό, αρκεί να μην αποτελούν το κριτήριο επιλογής, εκ μέρους της πολιτικής τάξης, της μιας ή της άλλης θέσης, πράγμα που δεν μπορεί

να θεωρηθεί και πολύ βέβαιο. Υπό την έννοια αυτή, θέση συμφερόντων έλαβαν τραπεζικοί οργανισμοί που επιθυμούν να χρηματοδοτήσουν δράσεις της Συμφωνίας, εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής ενέργειας, βιομηχανίες κατασκευής οχημάτων, εταιρείες που αναπτύσσουν τεχνολογικές καινοτομίες για την μείωση των εκπομπών άνθρακα, βιομηχανίες κατασκευής εξοπλισμού ΑΠΕ ή αντίστοιχα εξοπλισμού σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από συμβατικές πηγές, οργανισμοί που προβάλλουν περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα και ευαισθησίες, αλλά και ακυβιστικές περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες. Με άλλα λόγια, τα συμφέροντα και τα εν γένει ενδιαφέροντα είναι ποικίλα, ισχυρά και πολλά.

Τέλος, το ειδικότερο ζήτημα της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας είναι μια πολύπλοκη υπόθεση που δεν μπορεί να τοποθετηθεί με απόλυτο τρόπο, στην μια ή την άλλη πλευρά. Με άλλα λόγια, στο εάν ένα ηλεκτρικό σύστημα μπορεί να παράγει ηλεκτρική ενέργεια μόνο από ΑΠΕ, χωρίς την συμμετοχή των συμβατικών πηγών, η απάντηση είναι αρνητική τόσο από οικονομικής όσο και από τεχνικής άποψης. Αντιθέτως, η ηλεκτρική ενέργεια μπορεί να παράγεται μόνο από συμβατικές τεχνολογίες, αλλά εκεί τίθεται πλέον το ζήτημα της

προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά και του πεπερασμένου των διαθέσιμων πόρων. Στο κατά πόσο η πυρηνική ενέργεια που θεωρείται πράσινη, αλλά όχι ανανεώσιμη, μπορεί να υποκαταστήσει το σύνολο της παραγωγής, η απάντηση είναι μεν θετική, αλλά οι συνέπειες από πυρηνικά ατυχήματα ή η αδυναμία εξεύρεσης ασφαλών τόπων και τρόπων για την ταφή των αποβλήτων, συνιστούν σοβαρό περιορισμό για την ευρύτερη χρήση της και για τον λόγο αυτό τα κράτη που τη χρησιμοποιούν, έχουν αρχίσει να σχεδιάζουν την υποκατάστασή της.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Η ΕΕ αποφάσισε μια μακρά περίοδο χρήσης τεχνολογιών χαμηλού άνθρακα για τον περιορισμό της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου, υιοθετώντας στρατηγική εξοικονόμησης ενέργειας και διείσδυσης των ΑΠΕ[6]. Η ΕΕ, ως υπερεθνικό σύνολο κρατών-μελών, είναι η μόνη που πέτυχε τους στόχους των Πρωτοκόλλου του Κιότο κι είναι αξιοσημείωτο ότι αυτό έγινε όχι μόνο με τις προσπάθειες των κρατών-μελών, μέσω συγκεκριμένων πολιτικών, αλλά και με τις οικονομικές θυσίες των πολιτών που αδιαμαρτύρητα κατέβαλαν την συνεισφορά τους για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, παρ' όλη την οικο-

νομική
λίγο ως
κράτη-μ
Ωστός
της ΕΕ υ
μένες απ
δειγμα τ
ενεργεια
ποντας τ
στρεφόμ
στις ΑΠ
που ακο
άλλες χ
εκ του α
μένο σε

Η διάσκεψη των Παρισίων για την κλιματική αδδδαγή

REUTERS/Benoit Tessier

Εκατοντάδες οικοδόγοι σχηματίζουν το σήμα της ειρήνης και γράφουν «100% Ανανεώσιμη» [ενέργεια] μπροστά από τον πύργο του Αιφελ, στο Παρίσι, στις 6 Δεκεμβρίου 2015, ενώ η Διάσκεψη για την Κλιματική Αδδδαγή πραγματοποιείται στο Le Bourget ηκονιά στην γαδδική πρωτεύουσα.

νομική κρίση που ταλαιπωρεί, λίγο ως πολύ, σχεδόν τα μισά κράτη-μέλη.

Ωστόσο, και εντός των κόλπων της ΕΕ υπάρχουν διαφοροποιημένες απόψεις. Έτσι, για παράδειγμα η Γερμανία αλλάζει το ενεργειακό της μίγμα, εγκαταλείποντας την πυρηνική ενέργεια και στρεφόμενη ακόμα περισσότερο στις ΑΠΕ. Όμως, το μοντέλο της που ακολουθήθηκε και από άλλες χώρες της ΕΕ δεν θεωρείται εκ του αποτελέσματος επιτυχημένο σε οικονομικό επίπεδο,

επειδή επιβάρυνε πολύ τον καταναλωτή και την εθνική οικονομία. Αντίθετα, η Πολωνία κινδυνεύει να θέσει σε χρεωκοπία το βιομηχανικό της μοντέλο, επειδή αυτό είναι στηριγμένο στον άνθρακα ως πρώτη ύλη παραγωγής ενέργειας. Σε κάθε περίπτωση, ο οδικός χάρτης που εγκρίθηκε από την ΕΕ για την ανάπτυξη μιας οικονομίας αποδεσμευμένης από τον άνθρακα για τα επόμενα τριάντα χρόνια, συνεχίζει σταθερά να υιοθετεί πολιτικές για περαιτέρω διεύθυνση των ΑΠΕ και εξοικονό-

μηση ενέργειας, με ταυτόχρονο περιορισμό της χρήσης ρυπογόνων τεχνολογιών.

ΟΙ ΕΠΙΖΗΤΟΥΜΕΝΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ

Όπως προεκτέθηκε, το ουσιαστικό ζητούμενο στην διάσκεψη των Παρισίων ήταν η ομόφωνη αποδοχή θέσπισης και λειτουργίας μηχανισμών. Οι μηχανισμοί αυτοί αναφέρονταν στην υιοθέτηση και λήψη αποτελεσματικών μέτρων επιβολής των εφαρμογών που θα υιοθετούνταν, όπως μέθοδοι αποτελεσματικού ελέγχου και επαλήθευσης, τρόποι οικονομικής ενίσχυσης των αναπτυσσόμενων χωρών, αλλά και μηχανισμοί συμμόρφωσης και κύρωσης σε περίπτωση παραβίασης των μέτρων που θα υιοθετούντο. Επομένως, ο προβληματισμός έγκειτο στον τρόπο επίτευξης μιας υποχρεωτικότητας εφαρμογής των υπεσχημένων, κάτι που μια διεθνής συνθήκη από την φύση της είναι σχετικώς δύσκολο να διασφαλίσει. Και ναι μεν υπάρχουν διασφαλιστικοί μηχανισμοί, ωστόσο είναι εξαιρετικώς δυσχερές να συμφωνήσουν 196 κράτη σε κάτι τέτοιο μέσα σε μια διαβουλευτική περίοδο λίγων ετών. Οι διεθνείς συνθήκες μπορεί να είναι αποτελεσματικές μόνο όταν τα κράτη διαβουλεύονται επί μακρό χρονικό διάστημα με εντατικό τρόπο και με συνείδηση της ανάγκης επίτευξης της τελικής συμφωνίας.

ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Η συμφωνία που επιτεύχθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2015 πρόκειται να υπογραφεί επισήμως στις 22 Απριλίου 2016, ενώ δεν αποκλείεται η υπό προϋποθέσεις προσωρινή εφαρμογή κάποιων διατάξεών της. Πρώτο κύριο χαρακτηριστικό της Συμφωνίας είναι η υιοθέτηση της υποβολής των επιμέρους Εθνικών Σχεδίων (Intended Nationally Determined Contributions) που εκπονούνται και προτείνονται από τα συμβαλλόμενα κράτη και υποβάλλονται στην Γραμματεία της Συνθήκης[7]. Τα σχέδια αυτά αποσκοπούν στην επίτευξη των στόχων της Συνθήκης και κατ' ουσίαν συνιστούν μεταβολή του μέχρι σήμερα τρόπου εφαρμογής, από υποχρεωτικό σε εθελοντικό. Πρόκειται για μέτρα που τα ίδια τα συμβαλλόμενα κράτη θα εκπονήσουν και θα υποσχεθούν ότι θα εφαρμόσουν για την επίτευξη των συνολικών στόχων. Η πρόταση εφαρμογής αυτής της μεθοδολογίας, εισάγει μιας μορφής επιβεβλημένη αυτοδέσμευση των κρατών, κάτι που δεν είναι συχνό στην διεθνή πρακτική. Ο έλεγχος της ορθής εφαρμογής των Εθνικών Σχεδίων θα γίνεται κάθε πέντε χρόνια από ένα όργανο που θα συσταθεί μέχρι την επόμενη σύγκληση της Συνθήκης με συγκεκριμένα κριτήρια[8].

Στην συνέχεια, προβλέπονται

μηχανισ
στόχων
βλέπετε
χώρες
tis προ
τέρω με
ρίων τε
αναπτυ
εντείνο
pros τι
αφάνει
την δικ
της εφο
έχουν
έλεγχο
μπληρ
κειται
αφού
νικότε
έλεγχ
Συνθή
Εισάγε
να επι
προκε
στόχο
θετείτε
ποίηση
εθελο
αυτό
νισμό
δίων
Ακολο
σπου
της με
προκι
κλιμα
νεται
πτυξη
ενώ
ομός

μηχανισμοί επίτευξης των στόχων[9]. Συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι οι μεν ανεπτυγμένες χώρες οφείλουν να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για περαιτέρω μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, οι δε αναπτυσσόμενες χώρες πρέπει να εντείνουν την προσπάθειά τους προς την κατεύθυνση αυτή. Η διαφάνεια αποτελεί μηχανισμό για την διακρίβωση και επαλήθευση της εφαρμογής των στόχων που έχουν τεθεί και ο ανά πενταετία έλεγχος σε τοπικό επίπεδο συμπληρώνει το πλαίσιο αυτό. Πρόκειται για ουσιαστική επιτυχία, αφού για πρώτη φορά οι σημαντικότεροι ρυπαντές αποδέχονται έλεγχο εφαρμογής των όρων μιας Συνθήκης στην δική τους αυλή. Εισάγεται δυνατότητα των χωρών να επιζητούν διεθνή συνεργασία προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους τους. Ουσιαστικώς υιοθετείται ενός είδους διεθνοποίηση των μέτρων έστω και σε εθελοντική βάση. Για τον σκοπό αυτό καθιερύεται σχετικός μηχανισμός υπό την αιγίδα των αρμοδίων οργάνων της Συνθήκης. Ακολουθώντας, αναγνωρίζεται η σπουδαιότητα της αποτροπής και της μείωσης των ζημιών[10] που προκαλούνται από φαινόμενα της κλιματικής αλλαγής και επισημαίνεται ο ρόλος της βιώσιμης ανάπτυξης για την αποφυγή τους, ενώ ο σχετικός Διεθνής Μηχανισμός της Βαρσοβίας τίθεται υπό

την αιγίδα των αρμοδίων οργάνων της Συνθήκης[11].

Οι ανεπτυγμένες χώρες θα προσφέρουν οικονομική βοήθεια στις αναπτυσσόμενες χώρες, προκειμένου οι τελευταίες να μπορέσουν να ανταποκριθούν στην εφαρμογή των μέτρων που θα υιοθετήσουν[12]. Το ποσό θα ανέλθει σε τουλάχιστον 100 δισ. δολάρια. Πρόκειται για μια ακόμα σημαντική συμφωνία και πρωτοβουλία στο πλαίσιο της Συνθήκης. Ωστόσο, απομένει να καθορισθούν τα κριτήρια που θα ληφθούν υπόψη προκειμένου μια χώρα που χαρακτηρίζεται αναπτυσσόμενη να πρέπει να τύχει της σχετικής βοήθειας. Ακόμα, μένει να καθορισθούν οι δράσεις που θα ενισχυθούν σε μια τέτοια χώρα, ώστε να μην απορροφηθούν κονδύλια φορολογουμένων μιας αναπτυγμένης χώρας για να ενισχυθούν δράσεις σε μια αναπτυσσόμενη που τελικώς δεν θα τύχουν ορθής χρήσης. Ο φόβος της διαρροής κονδυλίων της συγκεκριμένης βοήθειας σε τοπικούς αποδέκτες διαφθοράς είναι υπαρκτός.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αναμφίβολα, η Συνθήκη πέτυχε να φέρει μια ομόφωνη συμφωνία μεταξύ όλων των χωρών που συμμετείχαν κι αυτό από μόνο του συνιστά μια μεγάλη επιτυχία. Δεν πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι η διάσκεψη

στο Παρίσι άρχισε κάτω από το δυσμενές προηγούμενο της αποτυχίας της προηγούμενης στην Κοπεγχάγη, ενώ αν δεν επερχόταν κάποια τελική συμφωνία, όλα θα ιινάζονταν στον αέρα, αφού δεν θα υπήρχε πλέον νομικό θεμέλιο για την συνέχιση των περιορισμών της εκπομπής των αερίων του θερμοκηπίου, δεδομένου ότι, η διάρκεια όλων των προηγούμενων συμφώνων έχει ήδη εκπνεύσει. Το γεγονός ότι οι μεγάλοι ρυπαντές του πλανήτη αποδέχθηκαν, έστω και σε επίπεδο αρχών, να αυτοπεριορισθούν και να υιοθετήσουν κανόνες ελέγχου και επαλήθευσης, είναι επίσης ένα ενθαρρυντικό γεγονός κι αυτό που απομένει είναι η συγκρότηση των μηχανισμών που προβλέπονται από την Συνθήκη και ο απολογισμός της πρώτης πενταετίας. Αυτό θα καθορίσει, τόσο τις περαιτέρω διεθνείς δράσεις, όσο και θα αξιολογήσει κατά πόσο το εθελοντικό σύστημα είναι περισσότερο αποτελεσματικό από την θέσπιση υποχρεωτικών κανόνων με κυρώσεις.

Τα νομικά προβλήματα που αναφύονται από την εφαρμογή της Συνθήκης δεν μπορεί να είναι διαφορετικά από αυτά που αντιμετωπίζει η οιαδήποτε διεθνής συνθήκη που στερείται αποτελεσματικών εκτελεστικών μηχανισμών. Άλλωστε, οι διεθνείς συνθήκες αντιμετωπίζουν τέτοιου

είδους ατέλειες. Εν προκειμένω, το πρώτο ζητούμενο είναι οι αποτελεσματικές επιπτώσεις που μπορεί να επέλθουν σε μια χώρα που ουσιαστικώς παραβιάζει τα μέτρα αυτοπεριορισμού της, όπως έχουν προταθεί και υιοθετηθεί από τα Εθνικά Σχέδια. Αναμφίβολα, πρόκειται για δυσχερή κατάσταση, ιδίως αν ένα τέτοιο κράτος τυχαίνει να είναι μια μεγάλη δύναμη. Υπό την έννοια αυτή, η υποχρεωτικότητα της COP-21 είναι αρκετά μειωμένη σε σχέση με άλλες συνθήκες υπό την αιγίδα του ΟΗΕ[13]. Απ' την άλλη, η διαρκής σύγκρουση μεταξύ κρατών με αντικείμενο τις παραβιάσεις των μέτρων για την κλιματική αλλαγή, δεν φαίνεται ότι συνιστά τον πλέον δόκιμο τρόπο για την επίτευξη των συγκεκριμένων σκοπών.

Παρά την οπουδαιότητα της Συνθήκης, όπως τουλάχιστον καταδείχθηκε από το ενδιαφέρον των ηγετών των μεγάλων κρατών, η διεθνής κοινότητα δεν φάνηκε διατεθειμένη να προχωρήσει αποφασιστικά σε μια ολοκληρωμένη συνθήκη που θα περιλάμβανε ένα συνδυασμένο σύνολο δεσμευτικών υποχρεώσεων με επιπτώσεις και μηχανισμούς. Η εθελοντική βάση της εφαρμογής των τεθειμένων στόχων αποτελεί μεν ένα θετικό συμβιβασμό για την υπογραφή της Συνθήκης από όλα τα κράτη, αλλά ενδεχομένως δεν μπορεί να προσφέρει την

απο
τείτα
δρυ
και ε
μάλλ
η πρ
ενός
γάν
φύο
κύπ
των
τόπι
γέλι
βλεψ
θα α
σε μι
πρέπ
και τ

ΠΑΡΛ

- [1] Η
- [2] Βλ
Με
- [3] Αν
την
γίν
Επ
σε
Gr
Υc
- [4] Βλ
- [5] Γιc
πο
βλ.
ter
So

αποτελεσματικότητα που απαιτείται. Επομένως, μετά την καθίδρυση των μηχανισμών ελέγχου και επαλήθευσης, αυτό που μάλλον πρέπει να μελετηθεί είναι η πρόβλεψη και η συγκρότηση ενός διεθνούς δικαιοδοτικού οργάνου που θα εκδικάζει τις αναφερόμενες διαφορές που θα προκύπτουν από τυχόν παραβίαση των όρων της Συνθήκης, είτε κατόπιν καταγγελιών είτε αυτεπαγγέλτως[14], καθώς και η πρόβλεψη σχετικών κυρώσεων. Αυτό θα αναγκάσει τα κράτη ρυπαντές σε μεγαλύτερη προσπάθεια. Δεν πρέπει, επίσης, να παραβλέψουμε και την αποτρεπική δύναμη που

μπορεί να έχουν τέτοιες προβλέψεις για παραβιάσεις διεθνών συνθηκών τέτοιου ενδιαφέροντος που μπορεί να απαξιώσουν κράτη στην διεθνή συνείδηση.

Η επιπτώσεις που προέρχονται από την κλιματική αλλαγή, αφορούν σ' όλους τους κατοίκους του πλανήτη και δεν μπορεί να οριοθετηθούν ιδεολογικά, πολιτικά ή οικονομικά, ενώ υπερβαίνουν τα όρια των κρατικών συνόρων. Για τον λόγο αυτό, δεν πρέπει να περιορίζεται η δυνατότητα εξεύρεσης μιας σωστής και αποτελεσματικής λύσης για την βιωσιμότητα του περιβάλλοντος προς όφελος ιδίως των επόμενων γενεών. ☺

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

- [1] Η πρώτη διάσκεψη, COP-1, έλαβε χώρα στο Βερολίνο το 1995.
- [2] Βλ. σχετικώς και R. Stavins, Paris Agreement-A Good Foundation for Meaningful Progress, 12.12.2015, www.robertstavinsblog.org/2015/12/12.
- [3] Ανάλυση σε παγκόσμιο επίπεδο για τα ζητήματα που θα απασχολούσαν την διάσκεψη των Παρισίων, με ανάπτυξη των επιμέρους προβλημάτων, γίνεται σε ειδικό αφιέρωμα του Economist, Hot and Bothered, 28.11.2015. Επίσης, απόψεις αναφορικά με τον περιορισμό των εκπομπών ρύπων στον τομέα των μεταφορών, με την ευκαιρία της διάσκεψης, M. Greenstone, A formula for when to extract fossil fuels, International New York Times, 3.12.2015.
- [4] Βλ. τις διατάξεις του άρθρου 2 της Συνθήκης.
- [5] Για την σχετική ανάπτυξη ως θεμελίου για μια διαφορετική περιβαλλοντική πολιτική και την επέκταση της σχετικής θεωρίας στην πολιτική επιστήμη, βλ. D. Hess/Q. Mai/K. Brown, Red States, Green Laws: Ideology and renewable energy legislation in the United States, Energy Research and Social Science, 11 (2015).

- [6] Βλ. European Parliament Resolution on the Energy Road Map 2050, a future with energy of 14.03.2013 (2012/2103/INI). Σύμφωνα με την στρατηγική αυτή επιλογή, θα πρέπει να μειωθεί η ενεργειακή εξάρτηση της ΕΕ από τον άνθρακα και τις ρυπογόνες τεχνολογίες γενικότερα και να χρησιμοποιούνται, σε μεγάλο βαθμό, οι ανανεώσιμες πηγές και το φυσικό αέριο για τις ενεργειακές ανάγκες των κρατών-μελών.
- [7] Κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 4 της Συνθήκης. Απαιτείται να υποβληθούν πριν τον Νοέμβριο 2016.
- [8] Που προβλέπονται στις διατάξεις της § 4 του άρθρου 6 της Συνθήκης.
- [9] Στο άρθρο 4 της Συνθήκης.
- [10] Στο άρθρο 8 της Συνθήκης.
- [11] Πρόκειται για το Warsaw International Mechanism for Loss and Damage associated with the climate change impacts (11-23 Νοεμβρίου 2013).
- [12] Σχετική πρόβλεψη στο άρθρο 9 της Συνθήκης.
- [13] Π.χ. η Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982).
- [14] Κάτι παρόμοιο με αυτό που προβλέπεται στις διατάξεις των άρθρων 187 επ. της Σύμβασης της παραπάνω Σύμβασης.

σε σιρ

Η νέα σι
Βασίδης

Τι έκανε
για την Ε
Αθανάου

Επερνών
Michael

Το Ιράκ σ
Ali Khede

